

إِتِّسَمَ لِلْحَيَاةِ

إِنَّ الدُّنْيَا لَا تَخْلُو* مِنَ الْمَتَاعِ*. وَ الْإِنْسَانُ يُوَاجِهُهُ فِي حَيَاتِهِ الشَّدَائِدَ دَائِمًا
فِيحْتَاجُ إِلَى الْفَرَحِ وَالسُّرُورِ حَتَّى يِتِّسَمَ لِلْحَيَاةِ وَلَا يَتَّصِرَ* مِنْهَا.
لَيْسَ الْمُبْتَسِمُ لِلْحَيَاةِ سَعِيدًا فِي حَيَاتِهِ فَقَطْ، بَلْ هُوَ أَقْدَرُ عَلَى الْعَمَلِ وَأَجْدَرُ*
لِقَبُولِ الْمَسْئُولِيَّةِ وَ أَكْثَرَ اسْتِعْدَادًا لِمُوَاجَهَةِ الشَّدَائِدِ. فَهُوَ يَقُومُ بِأُمُورٍ عَظِيمَةٍ
تَنْفَعُهُ وَ تَنْفَعُ الْآخَرِينَ.
الْإِنْسَانُ الْعَاقِلُ لَوْ خَيْرَ بَيْنَ مَالٍ كَثِيرٍ أَوْ مَنَصِبٍ* رَفِيعٍ وَ بَيْنَ نَفْسٍ رَاضِيَةٍ

بِاسْمِهِ* ، لَأَخْتَارَ الثَّانِيَةَ . وَلَا قِيَمَةَ لِلْبَسْمَةِ* الظَّاهِرَةَ إِلَّا إِذَا كَانَتْ مُنْبِعِثَةً* عَنِ نَفْسِ
بِاسْمِهِ .

كُلُّ شَيْءٍ فِي الطَّبِيعَةِ بِاسْمِهِ . فَالزَّهْرُ بِاسْمِهِ وَالغَابَاتُ بِاسْمِهِ وَالْبِحَارُ وَالْأَنْهَارُ
وَالسَّمَاءُ وَالنَّجُومُ وَالطَّيُورُ كُلُّهَا بِاسْمِهِ . وَالْإِنْسَانُ كَذَلِكَ بِاسْمِهِ بِطَبِيعِهِ .

فَلَا يَرَى الْجَمَالَ مَنْ لَهُ نَفْسٌ عَبُوسٌ وَلَا يَرَى جَمَالَ الْحَقِيقَةِ مَنْ تَدَنَّسَ* قَلْبُهُ .
فَكُلُّ إِنْسَانٍ يَرَى الدُّنْيَا مِنْ خِلَالِ عَمَلِهِ وَفِكْرِهِ ؛ فَإِذَا كَانَ عَمَلُهُ طَيِّبًا وَفِكْرُهُ نَظِيفًا ، كَانَ
مِنْظَارُهُ* الَّذِي يَرَى بِهِ الدُّنْيَا نَفِيسًا* ؛ فَيَرَى الدُّنْيَا جَمِيلَةً كَمَا خُلِقَتْ وَإِلَّا كَدِرَ* مِنْظَارُهُ
فَيَرَى كُلَّ شَيْءٍ أَسْوَدَ كَدِيرًا* .

فَإِذَا أَرَدْتَ الْإِبْتِسَامَ لِلْحَيَاةِ ، فَحَارِبِ التَّشَاؤْمَ* وَالْيَأْسَ . فَإِنَّ الْفُرْصَةَ سَانِحَةٌ*
لَكَ وَ لِلنَّاسِ وَالنَّجَاحُ مَفْتُوحٌ بَابُهُ لَكَ وَ لِلنَّاسِ .

النَّاقِص

«فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا» پس خداوند، کسانی را که ایمان آوردند هدایت نمود.

«وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ» و خداوند، مردم ستمکار را هدایت نمی کند.

«إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» ما را به راه راست، هدایت کن.

في أيِّ فعلٍ حُذِفَ حَرَفُ العِلَّةِ؟

إِهْدِ ○

يَهْدِي ○

هَدَى ○

نتیجه :

«هَدَى» یک فعل ناقص است که به هنگام صرف، تغییراتی بر حرف عله آن عارض می شود.

فعل ناقص فعلی است که سومین حرف اصلی آن (لام الفعل) از حروف عله باشد. تغییرات اِعلال در فعل ناقص در صیغه های ماضی، مضارع و امر روی می دهد.

فعل ناقص دو الگوی مهم دارد :

الف) الگوی شماره (۱) شامل فعل هایی است مانند : دَعَا، تَلَا، عَفَا، رَجَا و...

ب) الگوی شماره (۲) شامل فعل هایی است مانند : هَدَى، رَمَى، مَسَى، شَفَى و...

در جدول های زیر با صرف فعل «دع و» و «هدی» آشنا می شویم :

الگوی (۲) هَدَى ۱			الگوی (۱) دَعَا ۱			
الامر	المضارع	الماضي	الامر	المضارع	الماضي	الصيغة
	يَهْدِي	هَدَى		يَدْعُو	دَعَا	للغائب
	تَهْدِي	هَدَّتْ		تَدْعُو	دَعَتْ	للغائبة
	يَهْدِيَانِ	هَدَيَا		يَدْعَوَانِ	دَعَوَا	للغائبين
	تَهْدِيَانِ	هَدَّتَا		تَدْعَوَانِ	دَعَتَا	للغائبتين
	يَهْدُونِ	هَدَّوْا		يَدْعَوْنَ	دَعَوْا	للغائبين
	يَهْدِيْنَ	هَدَّيْنَ		يَدْعَوْنَ	دَعَوْنَ	للغائبات
	يَهْدِي	هَدَيْتَ	أُدْعُ	تَدْعُو	دَعَوْتُ	للمخاطب
	تَهْدِي	هَدَيْتَ	أُدْعِي	تَدْعِينَ	دَعَوْتُ	للمخاطبة
	يَهْدِيَانِ	هَدَيْتُمَا	أُدْعُوا	تَدْعَوَانِ	دَعَوْتُمَا	للمخاطبين
	يَهْدِيَانِ	هَدَيْتُمَا	أُدْعُوا	تَدْعَوَانِ	دَعَوْتُمَا	للمخاطبتين
	يَهْدُونِ	هَدَيْتُمْ	أُدْعُوا	تَدْعَوْنَ	دَعَوْتُمْ	للمخاطبين
	يَهْدِيْنَ	هَدَيْتُنَّ	أُدْعُونَ	تَدْعَوْنَ	دَعَوْتُنَّ	للمخاطبات
	أَهْدِي	هَدَيْتُ		أَدْعُو	دَعَوْتُ	للمتكلم وحده
	نَهْدِي	هَدَيْتَنَا		نَدْعُو	دَعَوْنَا	للمتكلم مع الغير

اگر حرف عله در ماضی به شکل «الف» باشد، (یعنی الگوی شماره یک) در تنبیه و... به «واو» تبدیل می شود: دَعَا = دَعَوَا

اگر حرف عله در ماضی به شکل «ياء» باشد (یعنی الگوی شماره دو) در تنبیه و... به «ياء» تبدیل می شود: هَدَى = هَدَيَا

اکنون با دقت در صرف فعل های ناقص، معین کنید هر یک از تغییرات زیر مربوط به کدام فعل است :

فعل ...

در صیغه های للغائبين، للمخاطبة، و للمخاطبين حرف عله حذف می شود.

فعل ...

در صیغه های للغائبة، للغائبين، و للغائبتين حرف عله حذف می شود.

فعل ...

در صیغه های للمخاطب، للمخاطبة، و للمخاطبين حرف عله حذف می شود.

نتیجه :
در صرف فعل ناقص، حرف عله هنگام اتصال به : «واو» و «ياء» ضمیر و «تاء» تأنیت، حذف می شود.

لِلتَّدرِيبِ

عَيْنِ الصَّيغَةِ الْمُنَاسِبَةِ :

(۱) هي (رَمَتْ □ رَمَتَا □)	(۲) هي (تَلَّتْ □ تَلَّوَتْ □)
(۳) هُم (رَمَيْتُمْ □ رَمَوْا □)	(۴) هما (تَلَّتَا □ تَلَّوْنَا □)
(۵) أَنْتُمْ (تَرْمُونَ □ يَرْمُونَ □)	(۶) أَنْتِ (تَتَلَّوْنَ □ تَتَلَّيْنَ □)

بیشتر بدانیم

به این آیه کریمه توجه کنید :

﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هر که را خدا هدایت کند، او هدایت شده است.

کدام پاسخ برای کلمه «يَهْدِي» درست است؟

الف) فعل ناقص، مضارع مجزوم، فعل شرط.

ب) فعل ناقص، مضارع مرفوع، فعل شرط.

به یاد داریم که علامت جزم فعل‌های صحیح در صیغه‌های بدون ضمیر بارز، «سکون»

بود.

• مضارع مجزوم : لم + يَكْتُبُ = لم يَكْتُبْ

• امر : (مبنی علی السکون) تَكْتُبُ = اُكْتُبْ

اما : علامت جزم فعل ناقص در صیغه‌های بدون ضمیر بارز، حذف حرف عله است.

• مضارع مجزوم : لم + يَهْدِي = لم يَهْدِ لا + يَدْعُو = لا يَدْعُ

• امر : (مبنی علی حذف حرف العلة) تَهْدِي = اِهْدِ تَدْعُو = اُدْعُ

بنابراین در پاسخ به سؤال فوق، گزینه «...» درست است.

چرا حرکت همزه فعل امر «ادْعُ» با «اهد» متفاوت است؟

للتدريب

أكتب الفعل المناسب :

الأمر

المضارع المجزوم

تَتَلَّوْا ← ...

لم + تَتَلَّوْا ← ...

تَنْهَى ← ...

لا + يَنْهَى ← ...

پیاموزیم

بعد از معرفی دو نمونه از فعل ناقص «دَعَا، يَدْعُو» و «هَدَى، يَهْدِي» اکنون با نمونه دیگری از فعل ناقص آشنا می شویم.
به آیات کریمه زیر توجه کنید :

﴿فَأَنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾
خداوند هرگز از جمعیت فاسقان راضی نمی شود.

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
محققاً خداوند از مؤمنان، راضی و خشنود شد.

- ۱- چه تفاوتی میان «هَدَى» و «رَضِيَ» می بینید؟
- ۲- چه تفاوتی بین «يَهْدِي» و «يَرْضَى» وجود دارد؟

نتیجه :

برخی فعل های ناقص، در ماضی به «یاء» و در مضارع به «الف» ختم می شوند؛ مانند :
رَضِيَ، حَسَبِي، بَقِي و نَسِي.

به صرف این نمونه از فعل ناقص توجه کنید :

«رَضِيَ»			
الأمْر	المضارع	الماضي	الصيغة
	يَرْضَى تَرْضَى	رَضِيَ رَضِيتُ	للغائب للغائبة
	يَرْضَيَانِ تَرْضَيَانِ	رَضِيا رَضِيتَا	للغائبين للغائبتين
	يَرْضَوْنَ يَرْضَيْنَ	رَضُوا رَضِينِ	للغائبين للغائبات
	يَرْضَى تَرْضَى	رَضِيتَ رَضِيتِ	للمخاطب للمخاطبة
	يَرْضَيَانِ تَرْضَيَانِ	رَضِيتَما رَضِيتَما	للمخاطبين للمخاطبتين
	يَرْضَوْنَ تَرْضَيْنَ	رَضِيتُمْ رَضِيتُنَّ	للمخاطبين للمخاطبات
	أَرْضَى نَرْضَى	رَضِيتُ رَضِينَا	للمتكلم وحده للمتكلم مع الغير

نتیجه :

در صرف ماضی چنین فعل هایی ، حرف عله فقط در صیغه «لغائبین» حذف می شود .
در مضارع هنگام اتصال به صیغه های «لغائبین» ، «للمخاطبة» ، «للمخاطبين» و در امر در سه صیغه «للمخاطب» و «للمخاطبة» و «للمخاطبين» حرف عله حذف می شود .

للتدريب

أَكْمِلِ الْفُرَاغَ بِالصِّيغَةِ الْمُنَاسِبَةِ مِنْ فِعْلِ «نَسِيَ» :

هُمُ (نَسُوا - نَسِيَا)
أَنْتِ (تَنْسِينَ - تَنْسَوْنَ)
هَمْ (يَنْسَوْنَ - يَنْسَوْنَ)

- ۱- ترجمه یک جمله را گاهی می توان با چند تعبیر بیان کرد. در این صورت، باید مناسب ترین و زیباترین آن ها را برگزید؛ مانند: **فِي الطَّرِيقِ لَقِيَهُمْ لُصُوصٌ**.
- در راه دزدانی آن ها را ملاقات کردند. – دزدانی در راه، آن ها را دیدند.
– دزدانی در راه به آن ها برخورد کردند. – در راه دیدند دزدانی آن ها را.
- ۲- فعل «أَخَذَ» گاهی جزء «افعال شروع» است.
- ۳- در هنگام ترجمه به انواع «مَنْ» و «مَا» توجه کنیم.

متن زیر را بخوانید و پس از پاسخ دادن به سوالات، آن را ترجمه کنید:

ذاتِ يَوْمٍ كَانَ الْغَزَالِيُّ يُسَافِرُ مَعَ قَافِلَةٍ. فَلَقِيَهِمْ فِي الطَّرِيقِ لُصُوصٌ. فَأَخَذُوا يَسْلُبُونَ الْمَسَافِرِينَ إِلَى أَنْ وَصَلُوا إِلَى الْغَزَالِيِّ فَأَخَذُوا حَقِيبَتَهُ وَرَأَوْا فِيهَا أَوْرَاقًا فَقَطَّ. أَرَادَ رَئِيسُهُمْ أَنْ يُمَرِّقَهَا وَلَكِنَّ الْغَزَالِيَّ مَنَعَهُ وَقَالَ: إِنَّهَا ثَمَرَةٌ حَيَاتِي، إِذَا أَخَذْتَهَا مِنِّي سَتَضِيعُ عُلُومِي كُلُّهَا. فَأَجَابَهُ اللَّصُّ: لَاحِيزَ فِي عِلْمٍ تُمَكِّنُ سَرِيقَتَهُ. فَتَأَثَّرَ الْغَزَالِيُّ بِكَلَامِ اللَّصِّ عَمِيقًا وَغَيَّرَ أُسْلُوبَ تَعَلُّمِهِ.

۱- معنی المفردات:

عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- الف) سَلَبَ: دزدی کرد ○ به زور گرفت ○ اشغال کرد ○
- ب) مَرَّقَ: وصله زد ○ پاره کرد ○ می خورد ○
- ج) تَأَثَّرَ بـ: تحت تأثیر قرار گرفت ○ مؤثر شد ○ تأثیر کرد ○

۲- القواعد:

– عَيْنِ مَرَجِعِ ضَمِيرِ «هَا» فِي: «قَالَ: إِنَّهَا ثَمَرَةٌ حَيَاتِي.»

۳- عنوان الدرس:

عَيْنِ الْعُنْوَانِ الْمُنَاسِبِ لِلنَّصِّ:

- أهمية القراءة ○ أهمية الكتابة ○ أسلوب التعلم

التمرين الأول

عَيْنَ الْمُعْتَلِّ النَّاقِصِ فِي كُلِّ عِبَارَةٍ ثُمَّ اجْعَلْهُ فِي الْجَدْوَلِ وَ اكْتُبْ مَا يُنَاسِبُهُ :

- ١- ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾
- ٢- ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾
- ٣- ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾
- ٤- ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ١ وَ رَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ﴾
- ٥- إلهي أنت ذو فضلٍ و منَّ* وإني ذو خطايا! فاعفُ* عني

						الفعل
						نوع الفعل ^٢
						الصيغة
						المعنى

التمرين الثاني

إملا الفِراغاتِ بالصيغة المناسبة :

- ١- ﴿إِنِّي... قَوْمِي لَيْلًا وَ نَهَارًا﴾
 - ٢- ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ... عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ﴾
 - ٣- ﴿... مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾
 - ٤- ﴿... لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾
- الماضي من «دعا» للمتكلم وحده
المضارع من «يَهَي» للغائبة
الأمر من «تَلَوْ» للمخاطب
الماضي من «رَضِيَ» للمتكلم وحده

١- مَرْجِعُهُ الصَّادِقُونَ.

٢- الماضي، المضارع، الأمر

التمرین الثالث

عَبَّرِ الْعِبَارَةَ عَلَى حَسَبِ الْمَبْتَدَأِ :
«الْمُسْلِمُ يَدْعُو اللَّهَ وَيَسْعَى لِآخِرَتِهِ»
الْمُسْلِمُونَ.....
نَحْنُ.....

التمرین الرابع

اُكْتُبْ صِيغَةَ الْأَمْرِ مِنَ الْأَفْعَالِ الَّتِي بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ ثُمَّ تَرْجِمِ النَّصَّ :

الدُّعَاءُ :

اللَّهُمَّ..... كُلَّ جَائِعٍ. (تُسَبِّعُ)* اللَّهُمَّ..... كُلَّ فَقِيرٍ. (تُغْنِي)
اللَّهُمَّ..... عَنَّا الدَّيْنَ. (تَقْضِي)* اللَّهُمَّ..... كُلَّ مَرِيضٍ. (تَشْفِي)
اللَّهُمَّ..... سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ. (تُغَيِّرُ)
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

التمرین الخامس

للتعريب :

- 1- برای موفقیت در زندگی، با یأس و بدبینی مبارزه کن.
- 2- اسلام، مسلمانان را به یادگیری علوم دعوت می کند.

«الف و لام»

در جمله‌های اسمیه، اصل آن است که خبر (مُسند) به صورت نکره بیاید؛
اما نمونه‌هایی هم وجود دارد که «خبر» به صورت معرفه (معرف به ال) آمده است:

﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (البقرة: ۱۳۷) اوست شنوای دانا.

[هو سمیعُ علیمٌ: او شنوای داناست.]

﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ (المتحنة: ۶) اوست بی‌نیاز ستوده.

[هو غنیُّ حمیدٌ: او بی‌نیاز ستوده است.]

هرگاه خبر به صورت اسم دارای «الف و لام» بیاید، حکایت از «حصر»
خبر در مبتدا می‌کند. به عبارت دیگر، می‌خواهیم نشان دهیم که ویژگی منحصر
به فرد مبتدا این گونه است و...

حال در آیات زیر «خبر»های «محصور» را مشخص و سپس ترجمه کنید:

۱- ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

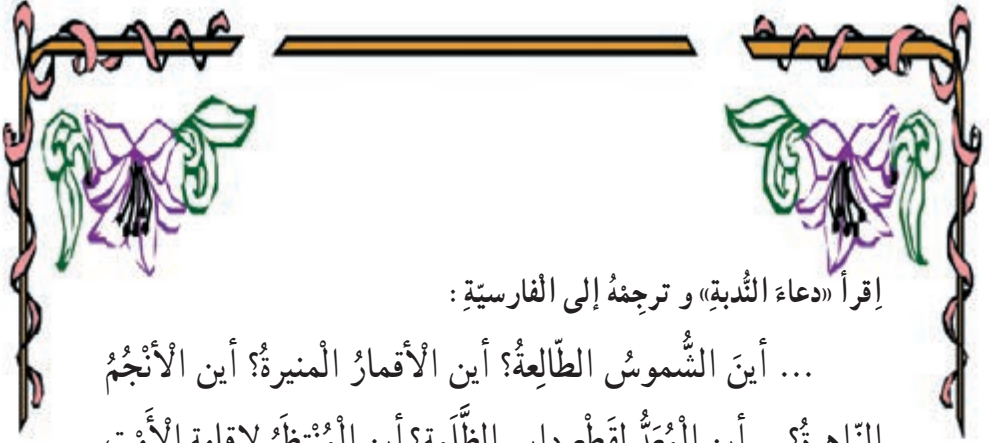
۲- ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

۳- ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ﴾

۴- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾

فيا ضلال الراحية

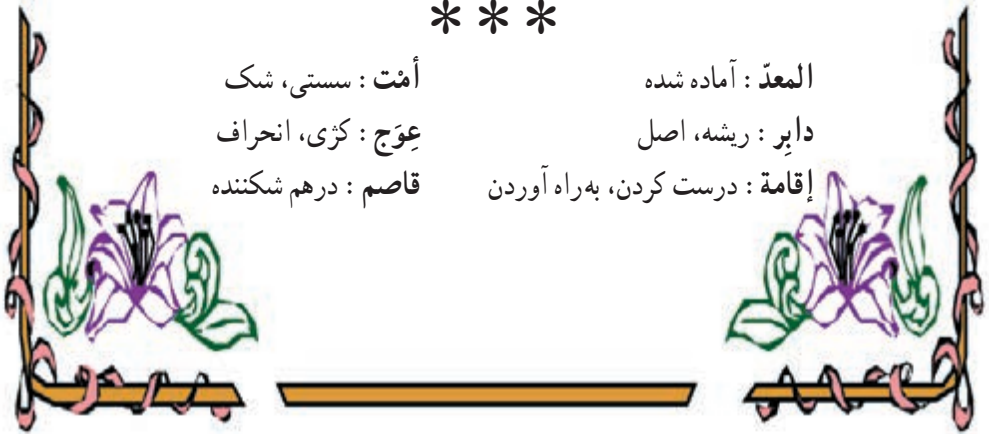

إقرأ «دعاء الثدبة» و ترجمه إلى الفارسية :

... أين الشُّموسُ الطَّالِعَةُ؟ أين الأَقمارُ المُنيرةُ؟ أين الأَنْجُمُ
الزَّاهرةُ؟... أين المُعَدُّ لِقَطْعِ دابِرِ الظَّلْمَةِ؟ أين المُتَنظِرُ لإقامةِ الأُمَّتِ
والعِوَجِ؟...

أين مُحيي مَعالِمِ الدِّينِ وأهلِهِ؟ أين قاصِمُ شوَكَةِ المُعتدينِ؟ أين
هادِمُ أبنيةِ الشَّرِكِ والتَّفاقِ...؟ أين مُعزُّ الأَوْلِياءِ و مُذِلُّ الأعداءِ...؟
أين الطَّالِبُ بِدَمِ المُقتولِ بكرِ بلاء...؟

* * *

أمت : سستی، شك

عِوَج : کزی، انحراف

قاصم : درهم شکننده

المعدّ : آماده شده

دابِر : ریشه، اصل

إقامة : درست کردن، به راه آوردن